

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden December' 23-dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Hogy mitsoda indulattal viseltetik az Angliai Kormányozószerk, a' Spanyol ország és ennek Amerikában lévö birtokai közt folyó háború eránt, azt legvilágosabban által lehet abbol a' Proklamatióból látni, melly a' Király neve alatt közönségessé tétetett, melly e' következendö foglalatú: „Értésünkre esvén, hogy abban a' háboruban, mellyet a' Spanyol Király ö Felsége Déli Amérikában, különbözö Tartományai, vagy ezeknek tsak egyes részei ellen folytat, némelly alattvalóink minden engedelem nélkül részt vesznek, úgy hogy az Amériakaiaknál mind szárazon mind vizen való katonai szolgálatot, és más egyéb hivatalokat vállalnak azoknak kezeikből, kik magokis tsak erőszak által birnak ezen hatalommal; azonban ez a' tselekedet tulajdon Koronánk-nak, és minden alatta lévö Tartományoknak boldogságát is kotzkáztatván: ezt mátol fogva világosan megtiltjuk. Más részről pedig abban sem egyezünk-meg, hogy valamelly alattvalónk a' Spanyol Király ö Felségének szározi vagy tengeri hadiseregénél katonáskodjon, vagy e' végre hajóra üljön, kivévén mindazonáltal azokat, a' kik mostanság már engedel-münkel itt szolgálnak, kik a' Spanyol szolgálatban mind addig megmaradhat-nak, míg tsak Spanyol Amérikába nem rendeltetnek. A' különbben tselekvök leg főbb kedvetlenségünket el nem kerülhe-tik, és konfiskálási, pénzfizetési, vagy

más törvényes büntetések alá vettetnek. Költ Brightonban November' 27 - di-kén.“

A' Masinákkal való élés hol van nagyobb divatjában mint Angliában? és még is nem régiben egy oda való irás így akarta nevetségessé tenni az Améri-kaiakat ugyan azért: Amérikában a' gőz-masinákat annyira tökéletesítették, és olly sokféle dolgokra fordították már, hogy itt a' borotválkozásra sem kell többé borbély, hanem gőzmasina. A' bo-rotvákát maga köszörüli ez a' masina, azután az embernek fejét két gyűrük kö-zé szoritván, olly szépen megborotválja, hogy akármely borbély sem különbben. A' szappant maga haboztatja-meg, és hogy annál frissebben menjen a' munka, 10 kés van egyszerre mozgásban. Ezen úgy nevezett *Steam-Rasors* eszközöknek feltalálója privilegiumot nyert terjeszté-sekre. A' Borbélyok panaszt tettek el-lene, de semmire sem mentek. Mahol-nap, úgy mond az Iró, mindent masinák-kal tsinálunk.

* * *

Londonban egy fiatal hajóslegény a' Tanátsházhoz menvén kérte a' Polgár-mestert, hogy parantsólja-meg bizonyos könyörületlen szívü embereknek, hogy neki adják-ki az annya' fejét. — Hogy-hogy fijam, felel a' Polgármester, hát a' te anyád' fejét elválasztották a' testétől? Igen is, Mylord, a' fejét a' nyakáról el-vágván, azt megtartották, azt mondván, hogy testének több részét ha tettik elvi-

*)(

hetem. — Egy Senátor felszóllalván azt mondotta, hogy ezen dolognak bizonyosan, a' Sz. Tamás nevű ispotályban kellett történni. — Igen is Uram, így felelt a' fijú, abban a' házban laknak azon mészárosok, kiket az újságkivánás arra indított, hogy az anyám' fejét elvágják, minthogy fogfájásban halt-meg, — Ekkor ismét felszóllalván az előbbeni Senátor érthetőleg megmagyarázta a' dolgot, tudniillik, hogy az aszszony fogának kivonattatása nem jól esvén abból fene következett, melly ötet megölvén, a' nevezett Ispotálybéli seborvosok engedelmet nyertek, hogy a' történet' különösségére nézve anatomizálhassák. — Ez, uram, mind így van, és én midőn hallottam, hogy ez a' dolog valami hasznot tehet, én ezt telyességgel nem ellenzettem: de nékem nem mondták-meg előre, hogy az anyám' fejét nékem nem fogják vissza adni, és én ezen kivánságom mellől el nem állok, nékem az anyám' fejét a' testéhez kell foglalnom.“ — A' Polgármester kérdőre vonatta a' seborvosokat, 's végre kijött, hogy ők a' holt testet a' férjétől tiz forinton vették volt meg. A' dologból per lett, és törvényes széknek kell meghatározni, hogy igazságos-é a' vásár? A' fő Orvos is meghivattatott.

Londonban nem kis félelmet okoz egy időtől fogva a' ragadó hideglelésnek elhatalmasodása. Fontos tanátskozások tartatnak a' veszedelem' terjedésének meggátoltatása eránt. Az utolsó hat hónapoknak lefolyta alatt 343 embert ölt meg ez a' veszedelmes betegség, 's alkalmatosságot szolgáltatott arra, hogy az Orvosi Krónika felhánytassék, melyből kitettzenek annak rettenetes következései. Tudniillik, 1594-ben a' lakosoknak egy negyedrésze 1625-ben 55,470, az 1668-dik esztendőben pedig több mint 68,000 emberek lettek annak áldozatjává. A' mostani veszedelem okának a' sok éhséget 's az eléhezett számtalan familiáknak holmi

motskos helyeken tsaknem egymás hátán való lakását tartják lenni. Az Orvosok' gyűlésében ki égygyet ki mást javasolt a' veszedelemnek meggátolására, mellyek között a' Hawlett tanátslása állott-meg, a' melly ennyiben határozódik, hogy jó leszen Londonnak külömbkülömb részeiben oly ispotályokat felállítani, a' mellyekben ezen betegek minden más betegektől elválva lehessenek. Doktor Thornton azt jegyzette-meg, hogy ő ezen nyavalyát sok esetekben haszonnal gyógyította serserprővel és Porter-serrel (sörrel). Ugyan ezen esetekben nagyon hasznosnak találtatott, füstölőnek, 1 peuny só 's éppen annyi Vitriolum; hasonlóképpen valami kevés bűdös-kő sóval egygyütt. — Ily füstölővel már Katalin Császárné is próbát tétetett volt, kinek parantsolatjára 18 így megfüstölt bűnösök egy oly fogházba tsukattattak, melyben több efféle nyavalyában már vagy meghalt vagy haldokló emberek voltak.

Azon Nottinghami és Manchesteri bűnösök között, a' kik Derby városában halálra ítéltettek, 's a' kik között hármat már valósággal meg is ölték, 11-nek büntetését hóltig, 3-mét tizennégy; 6-tét pedig még kevesebb esztendőig tartó elszállításra változtatatta általa' Régens Printz. Ezek tehát mind az ötödik világot fogják népesíteni Uj-Hollandia vagy Neusüdvaales szigetén.

Frantzia Ország.

December 7-dik napján fényes udvarlás lévén a' Királynál, egyéb jelenlévő nagy urak között Lefebvre, Victor, Macdonald, Oudinot, Suchet (Thuserai Hertzeg), Marmont, Gouvion, St. Cyr, Jourdan, és Viomenil nevű, Császári időbéli Marschallokat is megjegyzik.

Jó idővel ennekelötte irtuk volt valami F u e l d e s nevű Rhodezi polgárról, hogy ötet egy estve Bankal nevű kortsmárosnak házához bekapták, egy asztalra felfektették, vérit vették, 's a'

dolog kitudódván néhány bünösöket, többek közt egy Bastide nevűt halálra ítélték, de az ítéletet azután kaszálták, oly határozással hogy más ítélőszék' elejébe adattassék a' per 's a' többi. Ugyan-
tsak ezen perben fordult elő egy Madám Manson nevű tsudálatos asszszonyember is eleinten tsak mint bizonyság, de a' ki magát efféle beszédje által: *hogy az ő szájából igasság nem jöhet ki*, oly gyanussá tette, hogy már most ő el-
lene is, mint a' többek ellen úgy fogják folytatni a' pert. A' bünösök azolta mind Rhodezben ültek, de nem soká által fog-
ják őket Felső Langvedotziának Alby városába vinni, az ott lévő ítélőszék' elejébe. A' per' elintéztetésére megkíván-
tató előkikérdeztetések azonközben már több hetektől fogva folynak Rhodez-
ben, és sokféle különösségek fordálnak
bennük elő. Egy író, a' ki el meri mon-
dani, hogy ő tsupa igazat ír, minthogy
mindent a' mit ír, vagy tulajdon szemei-
vel látott vagy füleivel hallott, így ír a'
nevezett városból Dec. 3-dik napján: —
„Bastide, úgy mond, a' maga Kolos-
susi nagyságáért 's férjfiui alkatásáért
már régen *Breunusnak* neveztetett. De
nem hiszem, hogy a' Gallusok' ezen ve-
zérének nevét soha jobban megérdemlet-
te volna, mint most. Hoszszerű fekete sza-
kállya, két nagy szemei, piros ábrázatja,
oly tekintetet adnak néki, hogy lefestésé-
vel akármelyik festőnk sem vesztené el az
időt. A' mi Madám Mansont illeti,
ezt nevezetessé fogja ebben a' perben ez
az új környülállás tenni, hogy egyszerre
el kezdett de ákul beszélni, pedig ő
ezt soha se' tanulta. A' kérdeztetések köz-
ben sokszor beszéll magában: *turpe est
mentiri — non intelligo* 's több effé-
lék. — Ha a' Bankal kis leányának szo-
vát, de a' ki még tsak 10 esztendő, el-
híhetjük, ez azt beszéli, hogy az ő at-
tyánál (kortsmáros Bankálnál) azon na-
pon uzsonnyázás lévén azon Fuedes

is jelen volt, 's az uzsonnyázásnak vége
felé példabeszédformalog megjelentette
néki, hogy készüljön, mert nem soká
meg fog halni, de ő azt tsak tréfálkodás-
nak tartván, ki-ment onnét haza felé;
hanem a' vendégek között némelyek után-
na mentek, megfogták, 's visszahur-
tzolván a' konyhába vitték, 's azután el-
követték azon gyilkosságot, mellyet már
más alkalmatossággal megirtunk. — Mi-
dön a' több bizonyságok között némelyek
azt erősitették volna, hogy Madám Man-
son jelen lett volna ezen gyilkosságon,
's a' Fiskális megszollította volna ezt a'
gonosz asszszonyt, hogy már ennyi bi-
zonyságra tsak valljon valamit, ő ekkép-
pen felelt hevesen: Nem igaz, egy szó-
se' igaz a' mit ezek felölle mondanak;
ezek az ő beszédjéből, mellyet tölle hal-
lottak, egészszen ellenkező hamis követ-
kezéseket hoztak ki — *de ő ennekután-
na többé semmi olyan emberek előtt
meg nem nyitja a' száját, kikről tud-
ni nem fogja, hogy a' Condillac*
*Logikáját fundamentumosan nem
tanulták!* — Egyébaránt úgy látszik, hogy
egész principiuma ezen gonosz asszszony'
magaviseletének abban áll minden kikér-
deztetésben, hogy a' kérdezősködő Bi-
ráknak mind ujabb meg ujabb reménsé-
get nyújt azeránt, hogy fontos vallásté-
teleket fog tenni, 's azonban mikor a'
valóságra kerül a' dolog, vagy semmit
sem vagy ugyan keveset lehet belölle ki-
venni, mint ha tsak álmából felébredve
beszéllene. Nem régen ekképpen szol-
lott: — „Minden más ítélőszék előtt tit-
kolódás nélkül fog beszélni, tsak a'
Rhodezi előtt nem; az Alby városá-
béli ítélőszék előtt fognak ám a' nagy
igasságok világosságra jöni. Ezen város-
nak törvénytévő szálája egy tsupa Josaphát
völgy évé fog változni; ott a'
halottak felelevenülni 's az életbenlévők
megítéltetni fognak.“ — (Ez a' gonosz
személy még tsak egy közép idejű, nem

rút, nem is alacsony házból való, hanem egy kútsapongó 's férjét is elhagyott aszszonyság). — Majd fognak ezen perről 's nevezetesen ezen Madámról eleget írni Alby városából. — Miat írják, a' hamis Dauphin ellen való per is nem soká el fog kezdődni Rouenben.

* * *

Strasburgban mostanában egy igen borzasztó pernek lett vége. Egy szegény *Daubensandi* napszámos még a' múltt Juliusban nagyobbatska fiával elindúl onnan hazólrol a' Réuson innen lévő földre koldulni. Feleségét még két kis gyermekeivel együtt oda haza hagyja. A' legkissebb gyermeknek Krisztián volt a' neve, ki még tsak 15 hónapos volt. Egy darab idő múlva haza tér, és gyermekei felől tudakozódik. Ersébet, e' volt a' másiknak a' neve, jelenlétével felelt Anyya helyett; Kristián pedig, úgymond az Aszszony, a' nyugodalomban van. Mind jobban kérdezősködik az ember, úgy hogy utóbbtsak meg kellett vallani az Aszszony-nak, hogy Krisztián a' konyhában van. Mindjárt megy a' szegény ember a' konyhába, minden szeget zugot öszve keres, de sohol a' gyermeket nem találja. Megijjed, még egyszer sorba néz mindent; mikor már így se akadna elébe, felnyitja a' szekrényt. Ennek az egyik szegletében lát egy vászonnal beborított tsumót. Hozzá nyúl, hát nedves; megnézi, 's imé gyermekét tartja kezében, de a' ki már meg volt halva. Az ingetskéjén még akkor is látszottak a' véres foltok, jobb lába nem volt meg. E' szörnyü látástól megrémülve így kiált-fel: „mit miveltél te boldogtalan?“ és tüstént a' Biróhoz szalad. Az aszszonyt befogják; egy darabig semmit sem vall, végre azt mondja; mivel tudta, hogy akár él haljon meg, akár úgy végezzék ki, de tsak meg kell neki halni; tehát fiának tsumbját kikerítette, káposztával megfőzte, és egy részét már meg is ette. A'

törvényes vizsgálók ezen vallásnak környülállásait igazaknak találták. Hanem hogy olyan szegény lett volna, hogy éppen semmi enni valója nem lett volna, abban nem mondott igazat, mert több tyúkokat, egy ketskét, és főzeléket találtak körülötte. Némelleyek tehát azt mondták, hogy kábulásból ölte-meg fiát; de arra, hogy valami ilyenformát lehetett volna valaha rajta tapasztalni, tanúk nem voltak, kivéven azt, a' mit némelleyek beszéltek felőle, hogy egyszer az embeket az erdőbe akarta kintset ásni küldeni. Az Orvosok ezen utolsó vélekedésben maradtak, és a' Kir. Prokátor is arra a' részre hajolván, ilyen ítélet hozott: a' bevádolt személynek a' gyilkosság vétkül tulajdoníttatik ugyan; de ő akkor mikor azt elkövette eszén nem volt. Eszerént tehát minden büntetés alól feloldozták, hanem rendeléseket tettek, hogy többé hasonló kábulása alkalmatosságával valami illyes dolgot el ne követhessen.

Spanyol Ország.

A' Kadiksból e' hónap 2-dikán indúlt leveleknek panaszos a' foglalatja: — „Hogy az Algiriai pestises 's az Amériikai pusztító hajókat, mellyek az Algirasi öbölben egészszen a' partokig közelíteni mérészlenek, innét elkergethesse Országlószékünk, oly rendeléseket tétett, hogy tüzes golyobisokkal lövöldözzenek reájok. Sok katona tsoportok kiküldettek minden felé a' veszedelemnek leginkább kitétetve lévő vidékekre. Az Orosz hadi hajókat nagy nyúghatatlansággal várják itt mindenek, reménlem, hogy ezeknek megérkezése meg fogja öbleinket az említett kedvetlen látogatóktól tisztítani. A' mi Havannai terhes hajóink, mellyeknek elkésése, mint már említettük, nem kis félelmet kezdett okozni, még máig is meg nem érkezének.

Céli Amerikai plántatartományainkrol már régen semmit nem olvashattunk. Kereskedésünknek régi virágzó állapotja nagyon elhervadott, 's még semmi végét nem látjuk inségeinknek."

A' Madridi újság kiadta azontiszteknek 's egyéb személyeknek neveiket, a' kik Uj-Spanyol országban (Meksikóban) *Mehoacan* nevű kerületben insurgensek között magokat a' Királyi vezéréknél Mártzius 6-dika előtt bejelentvén, arról ajánlást tettek, hogy ők a' Királyi botsátnak hasznát akarják venni. A' laistromban elő forduló nevek' száma 32-tőre telik. Egy úgy nevezett General-Lajtnánt, 2 Oberslajtnánt, 3 Kapitány, 4 Alhadnagy, 1 Strázsamester, 19 közember, egy titoknok, 's egy polgári személy találatnak köztök.

A' Kadixi kikötőhelyben készen állanak 35000 embereknek elszállítására kivántató hajók; már az eleség fel van rakva, csak az a' hijja, hogy a' sereg felüljön. Még nem írják meghatározva, hogy Amerikának melyik részébe viszik; a' véért sem nevezik.

Minárol azolta, hogy a' Meksikói belső vidékekre lett benyomulásáról 's ott történt verekedéseiről irtunk, semmi újabb tudósítások nem érkeztek.

Északi Amerika.

Az Északi Amerikai Egygyesült Státusok kezdik használni a' magok hajózási új törvényeket, mellyet ezen esztendőben a' múlt Mártziusi üléseinek végződése felé a' törvényhozó gyűlés meghatározott. Néhány Anglus kereskedő hajókat letartóztattak kikötőhelyeikben az említett kereskedési törvénynek megsértéséért. Ezen hajók Maderai bort vittek oda, a' melly tehát oly portéka, melly nem Anglus földön termett, következésképpen ezt nem lett volna szabad Anglus

hajón vinni Amérikáka, minthogy az említett törvényben nyilván kifejeztetve van, hogy az Egygyesült Státusoknak kikötőhelyeikbe semmiféle idegen hajón semmi idegen országitermést és szerzeményt bevinni nem szabad másnak, hanem csak azon országból való hajóknak, a' melyekből valók a' termések és szerzemények.

P r u s s z s z i a.

Berlin városában 1810-dik esztendőben 2097 házasság történt, ellenben 310 házaspár vált el egymástól, — 1811-ben 362, — és 1812-ben 321, — 1816-ban pedig 286 házassági elválás, és 2525 házasság esett. Ha már a' kettőt össze hasonlítjuk egy mással: úgy jön ki, hogy 1810-ben minden hét házassági össze kezelés mellett egy elválás történt; 1816-ban pedig 9-mellett 1. Hogy ha pedig a' népességet vesszük fel mértékül, 1810-ben 153,000 lakosai lévén Berlinnek, minden 497-edik emberre; 1811-ben 157,690 ember között minden 436-ra; 1816-ban 178,811 személyek között 625-re esett egy elválás. A' háborus esztendőkben sokkal kevesebben váltak el egymástól, mint máskor.

B é t s.

Ő Cs. Kir. Felsége méltóztatott T. Rátki és Salamonfai *Barthodeiszky Károly* urat, a' ki egy ideig a' Soproni Kerületben Honorarius Commissariusi hivatalt viselt, ennek előtte pedig rész szerint Tek. Nemes Vas Vármegyének Vice Notarius, és azután a' Felséges Magyar Kir. Udvari Kantzelláriánál Conceptualis Practicans volt, az ő szép talentomaira, belső tehetségire, köz haszonra törekedő igyekezetére, és szorgalmatosságára nézve, az említett Felséges Udvari Kantzelláriánál Honorarius Concipistai hivatalra kegyesen felemelni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Mikor a' minap két Hazai Tudósaink t. i. T. *Virág*, és T. *Pethe* Urak Pesten a' Magyar Nemzetnek színe előtt, pompás innepi tzeremoniák között megjutalmaztattak, akkor ezzel annak adódott ellenemondhatatlan tanubizonysága, hogy a' Magyar Nemzet a' tudományos pallérozódásban sebes lépésekkel megy elő, ugymint a' mellynekj kebelében nem tsak ritka tudományos érdemek születnek, de azok meg is jutalmaztatnak. Most pedig egy olyan újsággal van szerentsénk szolgálni, melly hasonló, ha nem nagyobb betsületére válik a' Magyar Nemzetnek. Tudniillik, hol kell világosabb erősség arra, hogy még a' külső országiak is megismerik tudományos érdemeinket, mint ez, hogy a' Göttingai Universtitás, midőn Nov. 1- és 2-dik napjain a' Reformationnak Százados Innepét szentelte, és mind a' két Protestans Felekezetből 13 Tudós Theologusokat Doktorigrádussal megtisztelt volna, a' Magyar Országiak közzül is három tudós férfiakat kiválasztott ezen megtisztelésre, t. i. Eperjesi Ev. Superintendens Főtiszt. *Szontag* urat, továbbá Dunamellyéki Ref. Superintendens Főtiszt. *Bátori Gábor* urat, és végre Debreczeni Theologia' Professora, és Gen. Notarius Főtiszt. *Buday Esaiás* urat.

Budáról Dec. 18-dikán. — Mélt. Szalai Báró *Barkóczy István* ö N.gát, a' törvényes dolgokban való jártasságára, és arra nézve, hogy Tek. Liptó's Trentsin Vármegyének Örökös és Valóságos Fő Ispánnya Nagy Méltóságú Gróf *Illésházy István* ö Exc.jának vezérlése alatt ez utolsóbb Tek. Vármegyében 3 esztendőig viselt Vice Notariusi hivatalában elegendő alkalmatossága volt ma-

gát a' felsőbb törvényes hivataloknak folytatására elkészíteni, a' Nagy Szombathi Districtualis Táblának tiszteletből való Assessorává méltóztatott Felséges Urunk kegyelmesen kinevezni.

A' Buda's Pest városai között a' Dunán eddig volt hidat, mint minden esztendőben szokták fagy beállás előtt, éppen tegnap felszedték, és most már a' tavaszig tsak tsónakok, és kompok által fog fennállani a' két városok közt a' közösülés.

Szólnokrol Dec. 4-dikén. Hogy melly igen száll naponként minden élelemre tartozó dolgoknak, kiváltképpen pedig a' gabonának árra lefelé, azt a' közelébb múltt Katalinnapi Ketskeméti Vásáron eléggé lehetett tapasztalni. Alig veheti reá magát az ember, hogy elbidje, pedig bizonyos, hogy a' Buzának vékája ($\frac{1}{2}$ Pos. Mérő) 4 forinton; a' kukoritzának vékája 2 forinton; az árpájé 25 garasokon ment. Már ha azt az inséget elfelejtjük is, melly ezen maholnap lefolyó esztendőnek derekán uralkodott, ha mondom, ezt a' szerentsétlen állapotot egészen kivetjük is gondolatunkból: még is úgy kell itélnünk, hogy az nem drágaság, mikor egy köböl, vagy is két Posoni Mérő Arpát 5 forinton lehet venni. A' Szalonnának Mázsája először 60, azután pedig 50 forinton is kelt. Ez a' mindenképpen kívánatos, és örvendetes dolog azomban, éppen nem kedves azoknak, a' kik aratás után drágábban szedték a' gabonát, mint p. o. itt körülötünk 22 forinton vették a' Buzának köbölét, most pedig 14 forinton szívesen oda adnák, de így sem veszi senki. Közön ségesen tsak az a' panasz hallik mindenfelé, hogy szük a' pénz. Hanem tsak türjünk és várjunk, nem eshetik meg minden egyszerre.

Pest Dec. 17-dikén. — A' mit a' közelebbi Kurirban egy 14 esztendős leánynak agyonlövéséről az oda való újságlevelekből egy két szóval említettünk, azt most így igazítják-meg az onnét érkezett újságok. Az egész szerentsétlenség inkább gyermeki nyughatatlanságból, vagy pajkosságból, mint indulatból és haragból történt, így p. o. Dec. 9-dikén bizonyos háznál útasok voltak szállva. Ezek pistolyjokat kitették az asztalra, 's ott hagyták. Egy 8 esztendős gyermek meglátván a' pistolyt kezébe veszi, és forgatja azt. A' szolgáló éppen a' szobában volt a' gyermekkel, és meg lehet hogy vagy megintette vagy külömben inderkedett vele, elég az hozzá hogy a' fiú a' szolgálót megakarván ijeszteni, feléje erányozza a' pistolyt, vaktában a' sárkányát meg is találja billenteni, hát a' szolgáló csak lerogyik. Hasán a' golyobis keresztül ment, 's minden orvosi segedelem mellett is megholt.

E r d é l j.

Székelyföldről, Köpetzről Nov. 26-dikán: —

Azon szomorú hír, mellyel *Hermine* Császári Királyi Herczegasszonynak véletlen halála egész Magyar Országot betöltötte, elérkezett a' Monarchia ezen szélső hatáira is, mellyeken a' vitéz Székely nemzet van megtelepedve. Mély megilletődéssel vette ezen Fejedelmihez mindenkor hív nép, de kivált annak azon Vallást tartó része, melyhez számlálta magát a' boldogult Hertzegasszony is — a' gyászos Tudósítást. Hogy pedig a' szivbéli köz bánat a' tárgy nagyságához méltó, külső szent ceremóniák által is még nyilvánosságosabbátétesen, mélt. Gróf *Mikó György* úr mint a' Háromszéki Ecclesiák Fő Curátora, a' folyó November' 16-dik napját *Hermine* Cs. K. Herczegasszony halotti Innep napjává rendelte.

Ezen Vallás és emberszerető nemes lelkű Grófnak bölts elintézésénél fogva, a' nevezett napon, minden Megyékben a' harangok háromszor megvonattak, hogy egyik vidék a' másiknak vissza hangoztassa a' méltó bánatot!

A' fényesebb szomorú szent ceremóniáknak végben vitele pedig, a' Kézdi-Orbai-Sepsi- és Erdővidéki nagy Esperestségek mostani anya Ecclesiára u. m. K. Vásárhelyre — Zabolára — S. Szent Györrre, és Közép Ajtára határoztatott.

Mind ezen Fő Megyék-templomaiban egy egy az épület magosságához mérsékelt 's minden szomorú jelekkel felékesített Castrum Doloris volt felállítva. A' fekete szőnyegekkel bevont Cathedrák, Chorusok, és Orgonák — komor buzgóságot öntöttek mindennek szívébe, a' ki csak a' szent helyek küszöbén belépett. A' rendkívül nagy számmal egybe gyülekezett minden rendü és vallásu halgatók, kiknek ábrázattyokon az igaz szomorúságot, és egyenes részvételt nyilván lehetett olvasni, még szentebb tűzre gerjesztették azon 8 Praedikátorokat, a' kik halotti szomorú tanítások tartására ki voltak vállasztva. Hogy pedig ezen halotti Innepnek annál nagyobb diszt, és méltóságot lehessen adni, a' fenn nevezett Fő Curátor úrnak hivatalos megtanulására, és a' Regiment Kormányok barátságos készségénél fogva mind a' négy nevezett helyeken ki volt rukkolva egész katona Parádéba a' 2-dik Székely gyalog Regimentnek egy egy Compániája, és a' Székely Huszároknak egy egy Osztalékja. A' Castrum Dolorisokat 12 fegyveres gyalog katonák tartották körül fogva az első Predikátziók alatt; kiket azon szempillantásba midőn a' második actorok a' szent székre felléptek, ugyanannyi számú Huszárok váltották-fel. Az egész Gyalog és Huszár Tiszti Corpus megjelent részenként a' szomorú tiszte-

letnek egy-vagy más helyén és részt vett azon gyászos Pompából mellyen tisztelte a' Székely nemzet az elfelejthetetlen *Hermine* boldog emlékezetét! melynek végzésével az Erdővidéki gyalog és Huszár Tiszti Chort — a' Belső és Secularis Státuson lévő több úri személyeket az irt Gróf úr Nagyajtán egy szép ebéddel tractálta.

Krumpliból való Papiros.

Mire nem használják még azt a' minden Növevényeknek Koronáját, a' Krumplit, melly olly sokszor paizsúl szolgált már sok ezer nyomoruságban lévő embereknek az éhel halás ellen, mikor más kenyérnek való elfogyott? Drága süteményeket, keményítőt 's a' t. készíteni belőle már nem újság. De azt, hogy még papiros is kikerüljön belőle, ugyan gondolta volna? Azomban Frantzia országban ennek lehetőségét egy Fabrikas mostanában minden kétségen kívül megmutatta. Ugyan is ő maga a' Krumplinak megtisztított béliből ollyan durva erős papirost készített, mellyet pakkolásra igen jól lehet fordítani. Írópapirost ugyan még eddig azideig belőle nem csinált; de erősen hiszi, hogy ez sem lehetetlen. Már ha erre valósággal rámenne, és ha azután ezt a' krumpliból való írópapirost úgy tudná csinálni, hogy ez megehető lenne: meg kell vallani, hogy igen különös előre való gondolatokra adna alkalmatosságot. Ekkor ugyan is az Archivumok egyszersmind szükségbensegítő életes-tárházok, és a' Lipsiai Könyves vásárok egyszersmind Életesvásárok lennének. De jaj lenne bezzeg sok ditsőséget szomjuhozó Tudósnak; mert p. o. sok lüzsa Poétának magának kellene a' verseit megemészteni. Más részről pedig

valamelly Munkának sokkal több Előrefizetői lennének; mivel a' kiadott pénz egészen kárba nem veszne. A' Könyváros boltokban egy munka sem lenne makulaturává: A' Recensensek ekkor illyen forma itéletet írának a' könyvek eleire: Ez a' munka semmit sem ér, mindazáltal jó ízű. Átallyában igen nagy felfordulás származna belőle a' világon.

J e l e n t é s.

A' most mindjárt ránk virradó új, vagy 1818-dik esztendőre egy szép Chronologiai Emlékeztető-pénz készült. Formájára nézve nagyobb mint egy tallér, materiája pedig finom ezüst. Egyik oldalán az 1818 szám van, a' Világ négy sarkairól fúvó szeleknek kiábrázolásával, mellyeket egy kigyó, mint az időnek képe kerít körös körül. Más oldala az esztendőnek négy részeit adja elő különös képekben. Ezek a' külső minémüségeit illetik az említett pénznek, mellyeknél fogva az a' szemet gyönyörködteti; de hasznos tulajdonsága is van annak; mivel Kalendarium gyanánt is szolgálhat, fel lévén rajta a' név- és innep napok, úgy szinte a' Hold- és Esztendő fertályok jegyezve. Igen szép Karátsonyi, vagy új esztendei ajándék lenne belőle. Izlés, munka, materia mind a' legszebb mértékben egyesítve vagynak benne. Az ár-
ra szép tokkal együtt 20 forint Váltó Czédula. Lehet kapni Posonban az ide való Német újság' Hivatalánál, *Weber Simon Péter* urnál 's fiánál, Bétsben pedig az alábbirtnál

Kern József,

polgári Arany- és Ezüst-
műves, Boltja van a'
Kohlmarkton a' Lord
Wellingtonnál 268szám
alatt.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Dec. 19-dik napján 302 $\frac{7}{8}$ — 20-dikén 302 $\frac{2}{3}$ — 22-dikén 301 — forintot.

* * *

A' jövő pénteken a' nagy innep miatt nem küldhetünk újságot.